

Очевидна тенденція усложнення функціонування сім'ї в сторону актуалізації її специфічних функцій в трансформаційній економіці. Як базовий елемент общества, сім'я чутко реагує на інституціональні зміни во всіх сферах життя і виявляє їх отримання. Дальніша адаптація сім'ї к ним во многом обуславливает перспективны стабилизации социально-экономического положения Украины.

Список використаних джерел:

1. Аксьонова С. Парадоксальність проблем сучасної дітородної активності в Україні / С. Ю. Аксьонова // Демографія та соціальна економіка. – 2007. – №2.
2. Гавров С. Историческое изменение институтов семьи и брака / [Электронный ресурс] / С. Гавров. – Режим доступа: <http://www.bibliotekar.ru/gavrov-2/8.htm>.
3. Слюсар Л.І. Сім'я в сучасній Україні: інституційна криза чи постіндустріальна трансформація? / Л.І. Слюсар // Демографія та соціальна економіка. – 2007. – №1.
4. Шиллов А. Семейная социализация / [Электронный ресурс] / А. Шиллов. – Режим доступа: <http://psymania.info/femil/shilov/socializaciya.php>

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Тютенко Н.А.

Тютенко О.А.

Херсонський державний університет

Проблема знаходження шляхів оптимізації суспільного розвитку дискутується сьогодні вченими і практиками різних країн світу. В останні роки активно розгортається процес становлення так званої постекономічної «трансринкової» цивілізації. Існує переконлива думка про те, що в основі суспільного прогресу лежить перехід до нової філософії розвитку, що побудована на ідеології Економіки знань та інноваційного ділового мислення. Безумовно, такий підхід має бути використаний і в українському суспільстві.

Нажалі соціально-економічний стан розвитку України останніх років пов'язаний з суттєвим рядом негативних тенденцій: падіння обсягів промислового виробництва, скорочення інвестицій в основний капітал, зростання безробіття, збільшення дефіциту державного бюджету і зовнішнього боргу, різке падіння життєвого рівня населення тощо. Безумовно, світова фінансова криза здійснила суттєвий вплив на поглиблення названих проблем, проте, вважаємо, що основна причина такого стану обумовлена, передусім, реаліями господарської системи України.

Вихід із ситуації можливий лише на основі створення нової економічної моделі розвитку країни. Реалізувати економіку, що орієнтована на ринки сировини і старі традиційні технології – це шлях внікди! Традиційні підходи і джерела економічного зростання себе вичерпали.

За нашим переконанням в Україні має бути здійснена структурна перебудова економіки на шляхах створення інноваційної моделі її розвитку.

Реальна інноваційна складова української економіки із року в рік скорочується і сьогодні не перевищує 6%. При цьому тільки біля 10%

вітчизняних промислових підприємств запроваджує інновації, а більше 95% підприємств реалізує продукцію, яка не є новою на ринках. Тоді як інноваційна складова в країнах Євросоюзу – 60%, Південній Кореї і Японії – 65-67%, США – 78%. І проблема не в кількості коштів, виділених із бюджету на ці цілі, не в обсягах інвестицій, а передусім – в організації процесу інноваційного розвитку економіки і державного регулювання цими процесами!!!!

Тому вкрай важливим для України сьогодні є створення і забезпечення ефективного функціонування, адекватну потребам часу, системи державної організації й управління процесом інноваційного розвитку економіки. Світовий досвід показує, що роль держави у цьому питанні набагато вагоміша, ніж при регулюванні традиційної економічної діяльності.

За роки незалежності в Україні було прийнято більше 500 державних програм та як показали дослідження в повному обсязі не виконано ні однієї. В результаті величезні державні кошти використовувалися вкрай неефективно, що призвело до втрати високотехнологічних, наукомістких, конкурентоспроможних галузей національного господарства. Це ще раз підтверджує необхідність державного контролю за виконанням прийнятих програм.

Історичним підтвердженням може стати так званий «Новий курс» Франкліна Делана Рузвельта, що дозволив вивести економіку США із Великої депресії. Чотирма стовпами своєї нової економічної політики він визначив такі:

1. посилення ролі держави як регулятора ринків, арбітра, який стежить за дотриманням чесних правил гри, і надійного постачальника публічних послуг;
2. підвищення ролі державних витрат як важеля перерозподілу доходів на користь малозабезпечених;
3. заохочення платоспроможного попиту населення для стимулювання економічного зростання;
4. жорстке антимонопольне регулювання.

Всі ці кроки мали базуватися на соціальному партнерстві (багаті не можуть бути по-справжньому багатими, якщо в суспільстві є по-справжньому бідні!).

Ще одна – вкрай серйозна проблема – це теоретична площина розуміння інновації як складної політекономічної і філософської категорії.

Вважаємо, що на рівні державної політики в суспільстві не до кінця усвідомлена глибина сутності інноваційної моделі розвитку країни.

Інвестиційно-інноваційну модель розвитку у нас часто уявляють спрощено – вкласти як можна більше інвестицій, і на цій основі забезпечити якомога більшу долю інноваційної продукції. Це вузький підхід до розуміння сучасного інноваційного процесу, підхід вчорашнього дня. Сьогодні під інновацією розуміється не просто перетворення результатів наукових досліджень у конкурентоздатні товари і прибутки, не просто автоматизм використання знань промисловістю та переведення витрат на наукові дослідження у економічний результат, а дещо більше – комплексне соціально-економічне, наукове, технологічне і технічне явище.

У зв'язку з цим доцільно нагадати класичне визначення інновацій і інноваційної діяльності.

Інновації – це вперше створені (застосовані) або удосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, які суттєво поліпшують структуру і якість виробництва й соціальної сфери.

А під інноваційною діяльністю у сфері господарювання розуміється діяльність учасників господарських відносин, яка здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з довгими термінами окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя.

Інноваційна діяльність розгортається у таких напрямках:

- здійснення наукових досліджень і розробок, спрямованих на створення об'єктів інтелектуальної власності;
- розробка, освоєння, випуск і реалізація принципово нових видів техніки і технологій;
- розробка і впровадження нових ресурсозберігаючих технологій, призначених для поліпшення соціального і екологічного становища;
- технічне переозброєння, реконструкція, розширення, будівництво нових підприємств для виробництва нової продукції або впровадження нових технологій.

Більш того, в сучасних умовах інновація отримала ранг філософії, як рушійної сили суспільно-економічного розвитку, як стратегічного використання інноваційного ефекту. Це передбачає зміну основних підходів до інноваційного процесу – від наукових досліджень як таких до стратегії розвитку – наукові дослідження є життєво необхідними, якщо вони складають органічну частину стратегії підприємства.

Тобто інновація перетворилась із індикатора в парадигму розвитку, у особливу форму поведінки і самовираження людини в процесі активного підприємництва.

З цієї точки зору хочемо звернути увагу на той факт, що з поля зору вчених і політиків випав найбільш важливий елемент ринку інновацій – рівень розвитку людей як носіїв ринкових відносин, удосконалення їх економічної поведінки і мотивації, створення відповідних мотиваційних систем. Вчені, які досліджують поведінку і діяльність людей доводять, що населення – це найбільш цінний ресурс в суспільстві і на підприємстві. Зміна економічних систем, перехід до інноваційної моделі розвитку, призводить за собою і зміну мислення, світогляд, цінності, мотивацію, а найголовніше – стимулів і зацікавленості для здійснення господарської діяльності. В цьому суть питання, оскільки інновація – це ні що інше, як суспільно-політична еволюція суспільства, еволюція людського інтелекту. Інновація зараз набула ранг і форму стратегії саморозвитку, вийшла на рівень концепції і політики як держави, так і кожного підприємства.

При такому підході стає очевидним, що ринок сам по собі джерелом інновацій, не забезпечує автоматичного підняття науково-дослідної і інноваційної діяльності. Ринок – це необхідна умова інновації. А важливою задачею державної економічної політики є формування підприємницького середовища і інфраструктури, що забезпечують сприйняття і схильності до

інновацій суспільства в цілому, тобто формування ринкового попиту на інновації.

Саме такий філософський підхід до сутності інновацій і ролі держави до цього процесу дозволив таким країнам як Японія, Південна Корея, Тайвань, Сінгапур, Гонконг та ін. стати промислово розвинутими, технологічно передовими країнами з динамічною економікою інноваційного типу. Досвід цих країн свідчить про те, що перехід до інноваційної моделі розвитку може бути здійснений за рахунок комбінації 4 груп факторів:

- експортно-промислова стратегія розвитку;
- залучення іноземного капіталу;
- державне регулювання економіки;
- утворення великих національних корпорацій.

По цьому ж шляху йдуть і США, і розвинені країни Європи.

Щодо України. Можна констатувати, що в ній склалися певні необхідні загальноекономічні умови для переходу на інноваційну модель розвитку:

- багатоукладна економіка з приватним сектором, що динамічно зростає;
- становлення ринкових принципів господарювання на основі ринкового механізму ціноутворення і ринку цінних паперів;
- поборена гіперінфляція, з'являються певні сподівання на екномічне зростання;
- в основному збережений науково-технічний потенціал.

Разом з тим треба відмітити, що на сьогодні Україна ще не готова до переходу к інноваційній моделі розвитку. І не тільки із-за наслідків світової фінансової кризи. До найбільш суттєвих проблем становлення інноваційної моделі розвитку української економіки слід віднести:

- низький рівень державного регулювання інноваційної діяльності;
- невідповідність системи органів державного управління моделі інноваційного розвитку економіки (вона переважно галузева, а не функціональна);
- значний розрив у обсягах ВВП на душу населення в Україні і країнах, що стоять на шляху інноваційного розвитку;
- низька інвестиційна привабливість української економіки, невідповідним законодавством, корупцією, значними обсягами тійнової економіки, а також суттєвим державним боргом;
- відстала міжгалузева і галузева структура економіки, висока енергомісткість і низька наукомісткість продукції;
- нерозвинена інноваційна інфраструктура, відсутність сучасних форм і стимулів розвитку науки. Хоча підкреслити, що недостатньо підвищити фінансування науки до 3 відсотків і більше ВВП, треба змінити філософію формування як дохідної, так і витратної частин бюджету, віддаючи пріоритеті інноваційним програмам, які здатні забезпечувати технологічні прориви в конкурентних галузях, виробництвах, країні в цілому.

Підсумовуючи, хочу підкреслити: в Україні постала нагальна потреба у розробці доктрини, стратегії і законодавчої бази інноваційного розвитку, а головне – механізму переходу до такого розвитку. Саме держава тут має відігравати вирішальну роль.